

Raadsinformatiebrief

Datum: 24 oktober 2023

Zaaknummer: 1333859

Portefeuillehouder: Wim van der Zanden

Contactpersoon: Annemarie Gijsbers, teammanager a.i. Sociale Beleidsontwikkeling

Onderwerp

Telling en aanpak dakloosheid

Aanleiding

Op 5 oktober jl. bent u per e-mail geïnformeerd over de resultaten van het ETHOS-telonderzoek dak- en thuisloosheid. Deze raadsinformatiebrief is een vervolg hierop. We gaan in op hoe de uitkomsten van het telonderzoek gebruikt worden bij de uitwerking van het regionale Actieplan Aanpak Dakloosheid. Tevens geven we een update over de genomen stappen in de transformatie van de maatschappelijke opvang.

Inhoud

We gaan hieronder eerst in op de belangrijkste conclusies van de ETHOS-telling en schetsen daarna de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van de maatschappelijke opvang. We delen hierbij de resultaten van de derde monitor 2023 beschermd wonen en maatschappelijke opvang (zie bijlage 1). Tenslotte nemen we u mee in het proces naar een regionaal actieplan aanpak dakloosheid.

Uitkomsten ETHOS-telling

Het ETHOS-onderzoek brengt het aantal dak- en thuislozen in de regio Meierij en Bommelerwaard in beeld. Het onderzoek definieert dakloosheid als 'gebrek aan volwaardige huisvesting'. Met 'dak- en thuislozen' worden bedoeld: mensen die in leven in de openbare ruimte, noodopvang of tijdelijke opvang, in niet conventionele woonplekken (zoals caravan of auto), of die tijdelijk verblijven bij een instelling (bij gebrek aan passende vervolghuisvesting), of bij familie, vrienden of derden of mensen met een dreigende huisuitzetting zonder passende vervolghuisvesting. Dit is dus een zeer ruime definitie.

1. Dakloosheid komt overal voor

Van de ruim 1.000 dak- en thuislozen in onze regio verblijft 57% in 's-Hertogenbosch en 43% in de regiogemeenten. Het onderzoek bevestigt dat dakloosheid niet alleen een stedelijk probleem is, maar in alle gemeenten voorkomt, ook in de kleinere regiogemeenten, zoals Boxtel. In de gemeente Boxtel zijn er bijna 50 inwoners geteld.

2. Er zijn grote verschillen tussen dak- en thuisloze personen

Het stereotiepe beeld van 'de alleenstaande man van middelbare leeftijd met psychische en/of verslavingsproblematiek' is achterhaald. Zo is ongeveer een derde van de dak- en thuislozen vrouw.

3. Dak- en thuisloosheid treft veel kinderen en jongvolwassenen

Van het totaal aantal dak- en thuislozen is 22% kind (0 tot 18 jaar) en 22% jongvolwassenen (18 tot 28 jaar). Daarnaast blijken nog ca. 250 kinderen indirect betrokken bij een situatie van dak- en thuisloosheid omdat één van hun ouders dak- of thuisloos is. Bij kinderen zien we dat een relatiebreuk van de ouders meestal de aanleiding vormt voor dak- en thuisloosheid. Bij jongvolwassenen is een conflict in de thuissituatie vaak de aanleiding. Zij wonen vanwege de woningnood noodgedwongen steeds langer bij hun ouders, wat kan leiden tot fricties. De cijfers baren ons zorgen, omdat dak- en thuisloosheid grote negatieve effecten hebben op de ontwikkeling van kinderen en jongvolwassenen.

4. Verborgen dakloosheid is een groot probleem

Het onderzoek bevestigt het vermoeden dat verborgen dakloosheid een groot probleem is: de helft van de dak- en thuisloze mensen verkeert in de minder zichtbare situaties van dak- en thuisloosheid. Deze mensen verblijven bij vrienden, familie of derden of in een auto, stacaravan of schuur.

Gevolgen voor het beleid

De uitkomsten van het ETHOS-onderzoek bevestigen dat de dak- en thuisloosheid veel groter is dan het aantal personen dat in beeld is bij de opvang, dat het niet alleen een stedelijk probleem is en dat dak- en thuisloosheid veel kinderen en jongeren treft.

Het onderzoek versterkt het regionale beeld dat we met het eerder ingezette beleid, gericht op het realiseren van meer huisvesting, ondersteuning van mensen met financiële problematiek én de transformatie van de maatschappelijke opvang, op de goede weg zijn. Zo sluit het gegeven dat ongeveer de helft van de dak- en thuislozen zich in de regiogemeenten bevindt, naadloos aan op eerdere beleidskeuze om meer in te zetten op kleinschalige opvang in de regio en het aanbod aan opvangmogelijkheden hier te vergroten. Mensen willen immers het liefst binnen hun vertrouwde omgeving opgevangen worden.

Het percentage kinderen en jongvolwassenen dat dak- of thuisloos is vinden we onacceptabel. We willen regionaal meer inzetten op de preventie van dakloosheid bij kinderen en gaan onder andere onderzoeken hoe we de mogelijkheden van tijdelijke huisvesting voor spoedzoekers, waaronder ouders met kinderen, kunnen uitbreiden.

Update van de ontwikkelingen in de aanpak van dak- en thuisloosheid

Hieronder schetsen we de regionale ontwikkelingen in de aanpak van dak- en thuisloosheid van het afgelopen jaar. De aanpak is gericht op het creëren van een sneller en breder perspectief en herstel voor inwoners die dak- of thuisloos zijn. Hierbij sturen we op drie bewegingen: 'van opvang naar wonen', 'van grootschalig naar kleinschalig' en van 'stad naar regio'. Voor diegenen waarvoor zelfstandig wonen (nog) geen optie is, bieden we opvang.

Eerst een thuis

- Voor economisch dakloze mensen is in Vught en Den Bosch de pilot Onder de Pannen gestart. Er zijn aanmeldingen van potentiële huurders en verhuurders en er is een eerste match gemaakt.
- Via de pilot Wonen Eerst zijn in Den Bosch al 21 mensen gehuisvest in 2023 die anders in de opvang zouden komen.
- Housing First is een methodiek voor inwoners met een complexe zorgvraag die onder strikte voorwaarden zelfstandig wonen met begeleiding. In 4 jaar zijn circa 35 inwoners gehuisvest.
- Het aantal kleinschalige opvangplekken in de regio wordt uitgebreid. In verband hiermee zijn er in Boxtel ook 9 plekken.
- Voor de uitstroom van cliënten beschermd wonen en maatschappelijke opvang naar sociale huurwoningen is sinds dit jaar een regionaal dekkend netwerk van urgentieplusregelingen. We bevorderen de uitstroom naar herkomstgemeenten.

De dag- en nachtopvang aan de Oranje Nassaulaan

Vanaf 1 januari jl. is er nog één dag- en nachtopvang in Den Bosch aan de Oranje Nassaulaan. Tijdens de ETHOS-telling in mei 2023 was de druk op deze voorziening hoog (ca. 40 personen voor 32 bedden), omdat er ook cliënten verbleven die in afwachting waren van een zorg- of behandelplek elders. Inmiddels zijn samen met MO Den Bosch succesvol maatregelen genomen om het aantal personen in de dag- en nachtopvang naar beneden te brengen (naar ca. 25 – 30 personen sinds half augustus). Zo heeft MO Den Bosch extra formatie ingezet voor de interne coördinatie op deze locatie en zijn er samen met de toegang, MO Den Bosch en andere zorgpartijen goede afspraken gemaakt om de instroom te verminderen en uitstroom uit de dag- en nachtopvang te vergroten. Tot op heden is het gelukt om dit vast te houden. Nu het weer kouder wordt, verwachten we een grotere toestroom van dakloze mensen. We zijn daarom druk bezig met het organiseren van de winteropvang.

Voorziening Langdurig Verblijf

De Raad van State heeft op 28 september jl. het verzoek van omwonenden om een voorlopige voorziening te treffen afgewezen. Dit betekent dat de realisatie van de Voorziening Langdurig verblijf (VLV) aan de Nieuwendijk 3 in Den Bosch voortgezet wordt. Het grondwerk is inmiddels grotendeels afgerond en ook de cabins zijn geplaatst. We verwachten dat de eerste mensen in januari 2024 opgevangen kunnen worden. Omdat een deel van de doelgroep van de VLV momenteel nog tijdelijk in de dag- en nachtopvang en in de hostels verblijft, zal de druk op deze voorzieningen begin 2024 verder afnemen, omdat men dan in de VLV terecht kan.

De regionale monitor beschermd wonen en maatschappelijke opvang (MO/BW)

In de 'Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2020 en verder' is opgenomen dat we regionaal periodiek monitoren om te kunnen sturen op beleidsdoelen. We gebruiken de monitor om de jaarlijkse uitvoeringsplannen voor MO/BW bij te stellen. De derde monitor is onlangs afgerond (zie bijlage). De meting toont onder andere de verschuiving van wonen in grootschalige opvang en inrichtingen naar lichtere vormen van beschermd wonen en kleinschalige opvang. Aandachtspunt blijft het bieden van dagbesteding en mogelijkheden voor participatie aan de samenleving.

Vervolg

We willen het huidige beleid voortzetten en samen met de regio Meierij en Bommelerwaard inzetten op de drie bewegingen van: 'opvang naar wonen', 'grootschalig naar kleinschalig' en 'stad naar regio'. Het aantal beschikbare woningen is hiervoor cruciaal. Mensen hebben uiteindelijk een woning nodig. Het woningmarktonderzoek dat gedaan is in Boxtel en de recent vastgestelde woonzorgvisie bieden hier de basis voor. Om onze woningvoorraad te vergroten zijn ook in de regionale woondeals stevige afspraken gemaakt over het toevoegen van woningen tussen nu en 2030.

In de gemeente Boxtel is medio 2021 een kleinschalige opvang gestart. Dit in eerste instantie in de vorm van een pilot met 6 plekken. Na een jaar is geëvalueerd en besloten om niet alleen deze plekken te behouden, maar uit te breiden naar 9 opvangplekken. We merken in de praktijk dat hier echt behoefte aan is. Hierdoor hoeven we minder vaak een beroep te doen op de opvangvoorzieningen in Den Bosch en kunnen onze inwoners zo veel mogelijk in hun vertrouwde omgeving blijven.

Uiteraard werken we samen met de woningcorporaties, ook in het kader van vroegsignalering, om te voorkomen dat iemand überhaupt in een situatie van dak- en thuisloosheid komt. Afspraken over deze samenwerking zijn vastgelegd in meerjarige prestatieafspraken.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Boxtel,

V.C. Fijneman
secretaris

R.S. van Meygaarden
burgemeester

Bijlagen

1. Monitor regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang - vervolgmeting 2023